

יסוד הכללות | קג-קה

גה. המחשבה הסודית, של העלאת הניצוצות, מתאחדת היא עם התוכן של אחדות ההויה, המתגבר ועולה, עד שהוא קובע את האופי המוסרי של האדם על פיו, ונעשה הדבר מחוור, שכל מה שנוגע בדרך ישרה או אי ישרה לאדם הכל הוא עצם מעצמיותו, והכל עולה או יורד עמו.

שם, ו. על פי המחשבה הגדולה של אחדות ההויה בטלה היא השאלה של אהבת עצמו, שאלה שמוה לראשית החטאת, ואלה ליסוד המוסר. לא יש כי אם אהבת הכל, שהיא באמת האהבה העצמית הנאורה והעליונה. והאהבה העצמית המזויפת, האוהבת את הניצוץ הקטן, המתראה לעינים הטרוטות, ושונאת את העצמיות המחוורת, הרי היא סמיות עינים, שאינה פחות כסל מאשר היא רשע

שם, ז. כמה מדרגות ישנן בהעלאת הניצוצות, וכל אחת מהן קובעת את השפעה המוסרית הגדולה, וערכה התרבותי בעולם. בכלל כל כח מתפתח, וכל כשרון מתעלה, הרי הוא מצטרף לעלויה של ההויה. ובשעה שהספק והפסימיות יכולים לחדור לתוך הלב, לאמר על כל מעשה אשר יעשה האדם כי הכל הבל, לא יוכל ערך הכלל והנצח להיות מתבטל משיגובו וערך הערצתו, כל מה שמתברר לאדם, כי אמתת העצמיות, שהיא נקודת האהבה, והכח הדוחף לחיים ולכל מעשה וכשרון, היא דוקא בכלל, והכל היא העצמיות הפרטית היותר מחוורה, שכל עמל החכמה והמוסד אינם כי אם לברר את הבירור הפשוט הזה, המבורר לצדיקים ולישרי לב, וסמוי מן העין של נעוי לב ורשעים, הכל לפי מדת הרשעה והסכלות שהם כרוכים אחריהם. מובן הדבר, שכל מחשבה אידיאלית, שהיא חשובה יותר מהגסות החמרנית, כבר יש בה משום העלאת אור החיים, והכח המשתמש בעולם לפתחה ולקיימה ולהחזיקה, כל השימושים שלו עולים עמו, וכבר הם נוסעים לצד העליון, במהלך ההויה הכללית. אמנם כל אידיאל מוגבל בדעתו של אדם אינו כי אם כוכב אחד במערכת הצבא העולמי הגדול, הולך הוא ונוסע, מתאגד הוא לקבוצה, שאין ספק בלב הוגה הדעת המפותחת, שאידיאל האידיאלים, שהוא כמוס ומוסתר, יותר נשגב הוא מחלקיו, ובכל סתר חשכו מאיר הוא בקוי אורו, המתנוצצים מתוך הערפל, את אור החיים הרבה יותר מהגלוי

של האור המועט, שמתראה בהאידיאל החלקי, שבני אדם יכולים לשאת את דגלו, בהכרזות וקולי קולות. לעולם ישאר מפני זה נחלה לבני אדם להיות אגודים, באידיאל הקיצוני העליון שבעליון, מקור הכל, לאשתאבא בגופא דמלכא קדישא, חלקי ד' אמרה נפשי על כן אוחיל לו. והאמונה האלהית, בעזה וגדלה, תהיה לעד נשמתה של כל ההתפתחות, האנושית והעולמית. וההגיונות הגולמיים שבכל היקום הם פרקי שירה למלך הכבוד, שכל המקשיב סוד שיחם שר הוא עמם את שירתם שירתו, בכל עונג לבב. ויש לפי זה עליה כוללת. קביעת החפץ האידיאלי המקודש לפי עצמת זרמו הרי הוא מושך עמו לצד מעלה כל ניצוץ, וכל נטף המתמוזג עמו, ואפילו הנכנס בגבול מגעו לפי הערכים של חוקי המשיכה העצמית והרצון הפרטי, המתגלה מתוך חביון הכלל, אשר מסוד ישרים, בא כל אציל דעת לסכס את כל רגשות חיו, וכל נטיותיו הטבעיות הגמורות, הכל לצד העליה האלהית. זאת היא מחשבת הקודש של הנגשים אל ד', בעלי הנשמות האציליות

סו. העבודה האלהית היותר עליונה היא אותה שהיא מקושרת ישר אל הטבע. נתחללה קדושה עליונה זו על ידי זוהמת האדם, שהשחיתה את פולחן הטבע, בעשותה אותה למפלצת אלילית, במקום שהוא צריך להיות בסיס איתן להאידיאליות העליונה. זיהרא עילאה דאדם הראשון היא כוללת מדה עליונה זו העולה עד למעלה מהאספקלריא המאירה של נבואת משה רבנו. לעבדה ולשמרה בנן עדן, זהו זיו החיים העליון, לאכל מעץ החיים, ולא לדעת כלל משום רע, מפני שאי אפשר כלל שיהיה בעולם החמרי והרוחני, השלם כל כך, מעשי ידי יוצר כל, שום דבר רע, רק הכל בעתו ובזמנו הוא אך טוב, והאלהים עשה את האדם ישר. העסק בפרק שירה הוא היסוד של התשובה אל הטבע. זאת היא התשובה התחתונה שהיא העליונה, העולה למעלה מכל קנאת עם, רק מרוממת את הצדם בתור האח הנעלה, לכל אחיו יצורי שדי, היודעים כולם את קונם ומתענגים בהדר פעלו. הכל למרומי הקודש הוא מתעלה. בזה קונה הוא את ערובתו שלא ישפל וירד מטה מטה, שלא יהפך לכלי מות מחבל את עצמו ואת אחרים. מוכרח הוא שם ד', ואור תורתו אשר לארץ נתנה, ללכת עם האדם בכל מורדותיו, למען לא יפול בשוחה עמוקה, אהמר כבר נוקש בה מימי קדם. וגם את בדם בריתך שלחתי אסירך מבור אין מים בו .

ת, ריח. כל מדרגות המציאות אחוות הן וקשורות זו בזו. מתפלש הוא אור החיים ממדרגה למדרגה לפי ערך היחש הטוב שביניהן, שהוא כולו משפט ד' וחק צדקו בעולם. הנהרה העליונה,

העולם הכללי, ומן העולם הכללי אל התוכן היותר עליון, המקיף ומחיה את העולמים. העליות והירידות הרוחניות הנה הנן דברים של עצמיות החיים, והחיים הוא תוכן כללי, שמחויב הוא להיות מסובב בכל המילוי המציאותי. וכשהאופי האנושי מתעלה, הרי דאגתו נתונה אל המרומים יותר מאל התחתיות, והמרומים על פי המדה של קישורו עמם פותחים לו את שעריהם, והיה האדם לאיש אלהים. ומשלמיו העליונים תמיד יופיע להנהיג כל פרטי אצו, ההולכים במרוצת החיים החוגגים שלהם, עם כל צמצומם.

עולת ראייה, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט. ההופעה הכללית של אור כל עולמי עד, מקור ההויה, ביסוד העליון, מעין החיים העליונים, רז המחשבה הכוללת הכלל, - כל הפרטים הלא כלולים הם בה ועמה הם מתאחדים. ומציאותם של הפרטים בעליוניות מצבם היא הרבה יותר נשגבה ויותר מהותית ממציותם. החלשה ברדתם במקומם עד שהם נראים בצורה של פרטים. ועל כן אין להם עמדה עצמית בפרטיותם, ומקלטם המציאותי מוכרח להיות לשוב אל הכלל, שהוא מצוי בכל מקום, בראשית המציאות ובאחריתו, ברומו ובשפלותו, במרומי רומו ובעומק תהומו, וכל הגילוי של הפרט איננו בא כי אם כדי להסביר איזה תכן של הבלטה ללבישת הצורה אשר לעשר הגדול של הכלל, שבאחדותו הגדולה הוא יותר רב, ויותר מושפע בשפעת צורות, מכל המוני המונים של הפרטים. ע"כ אי אתה דן בכלל ופרט וכלל, אלא כעין הפרט, שהוא נתגלה רק כדי לגוון על ידו איזה ציור תכונתי מוגבל להופעה גלויה של העשר הפנימי שצפון בכלל, המתגוון ע"י גילוייהם של מדות הגבול של הפרטים. והננו מודדים בזה מדתה של תורה, הארוכה מארץ ורחבה מני ים, להיות מופעים מגודל הכלל העליון של שאיפת כל מקור החיים, המתגלה בהמוני המונים, של דברים מוגבלים וקצובים, שהם הם גופיה של תורה, כלליה ופרטיה, החוזרים תמיד לשוב ולהאחז, במקורם העליון, אור ד', וריווי נחלי עדניו, ע"י מלוי דבר ד', בחק ומצוה, וגורה חרותה וקצובה אשר באורה נראה אור, ההולך ומתבזק מקדושת הכלל להופעת ברקי נצח ופרטים אין חקר, להגדיל תורה ולהאדירה. "עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם". וכלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט.

שנשמותיהן של צדיקים מונהרות בה בכל מילואה וטובה, ביסוד שפעת חדות נועם ד' ועוז חיי קודש קדשים, היא הולכת ומתפשטת על כל השדרות כולן של ההמון הרב לאשרם, לברכם, להאירם ולשמחם שמחת עולמים בזיו חיי נשמות ע"י האומץ של הקישור, שהם קשורים ודבוקים באהבת קודש אל הצדיקים ישרי הלב, ומנהרי הנשמה שביניהם. ובו תדבק, הדבק בחכמים ותלמידיהם. וסדר חיים זה, ושילוב המציאות ביחושיו הפנימיים והחיצוניים, הולך בכל מערכת היקום, ומבריא מן הקצה אל הקצה, עד כדי ההתאחות, המקיפה, של כל החי, הצומח, כל הדומם, וכל הנפש הרוח והנשמה, הממלאה והמקיפה אותם. יסוד פרק שירה.

אורות התשובה ד,ה. באמת אי אפשר להתרומם אל התשוקה הרוחנית של ישועת הכלל בלי תשובה פנימית עמוקה מכל חטא ועון. אמנם יחיד ששב במובן זה מוחלים לו ולכל העולם כולו, וכן יכולים רבים להתעלות לתכונה האידיאלית הגנוזה בנשמת האומה ע"י תשובת היחיד, השב למטרה זו של התאפשרות הזרחת תשוקת גאון האומה בטירתה.

אורות ישראל ב,ד. היחש האמיתי של כל יחיד שבישראל לכנסת ישראל, במובן הרוחני המלא, המקיף את כל החיים, המוסריים, הרוחניים והטבעיים, צריך הוא למזון תמידי יותר ממה שצריך כל בן אומה טבעית ביחש לצירופו לעמו. הנטיות הטבעיות אינן צריכות כ"כ חיזוק כמו הנטיות המוסריות, שהן צריכות טפוח וטיפול תמידי בלימוד ובמעשה. וע"כ האומות, שיסוד היותן הלאומית הוא יותר מכוון כלפי המילוי של הנטיות הטבעיות, כל זמן שהן קימות משפיעות הן את צירופן על כל יחידיהן בלא הכרח של הזנה מיוחדת. בישראל גדול מאד האגד כלפי צדדי המוסריות והאידיאליות, המשותפת בכללות האומה, וכאשר הנטיות הרוחניות צריכות הן גם בכל יחיד טיפול תמידי, שלא ישפלו ולא יתשטשו מצורתם, קל וחומר שהיחש שהיחיד נזקק מצדן אל הכלל כולו שצריך אימוץ ומזון תדיר. המובחר שבמזון הלא הוא תלמוד תורה לכל צדדיה, הכולל ג"כ את הלימוד ההסתורי, בכל שלמותו, וקיום המצוות באמונה עמוקה המוארה באור דעת והכרה ברורה.

ה,רז. היחש הגדול של כל תלך אל הכל יוכל האדם להרחיב ביחושים של המאורעות הפנימיים והחיצוניים שלו, ושל הכלל, ומן הכלל המצומצם אל הכלל היותר רחב, ומן הכלל הזה אל הכלל הכולל של כל העולמים. כל הרחבה וכל צמצום שמדגיש האדם בפנימיותו, אם מפני הארה או החשכה נפשית, או מצד תוספת או גרעון חיצוני, יכול הוא למצא מיד דוגמאות אל